

FUNKČNÍ REGIONY – VSTRĚC NOVÉMU PARADIGMATU ÚZEMNÍ A KOHEZNÍ POLITIKY

INFORMACE O KONFERENCI SPA-CE.NET V RÁMCI TZV. VARŠAVSKÉHO FÓRA

Ve dnech 19.–22. 10. 2011 se konal v Ústavu geografie a prostorové organizace Polské akademie věd již 5. ročník významné oborové konference zvané Varšavské fórum. To je pořádáno bienálně, střídavě v Polsku a Maďarsku. Pořadatelé konference byly vedle hostitelské instituce, akademická sekce Polské geografické společnosti, polské Ministerstvo regionálního rozvoje a Komise prostorové ekonomie a regionálního plánování Polské akademie věd. Polský organizátor, prof. Marek Degórski, zařadil jako její součást dvě sekce SPA-CE.NET.

Konferenčnímu jednání rozdělenému do pěti sekcí předcházela dvoudenní exkurze s tematickým, velmi atraktivním programem.

Cílem letošní konference bylo vymezení pojmu „funkční regiony“ ve vztahu k novému návrhu Evropské politiky soudržnosti. Vzhledem k polskému předsednictví Evropské unie v druhé polovině loňského roku souviselo téma konference značně s aktuálními celoevropskými tématy, k nimž logicky patří kohezní politika ve světle nejaktuálnějšího dokumentu, jímž je Pátá kohezní zpráva. V ní je poněkud nově chápán pojem funkční region, jehož hlavním indikátorem jsou funkční toky zboží, služeb, obyvatel, výrobních řetězců, kapitálu atd.

V úvodním bloku zazněly zdravice vedoucích představitelů Geografického ústavu Akademie věd, Geografické společnosti a Ministerstva regionálního rozvoje Polské republiky.

Jednání probíhalo v následujících sekcích, z nichž některé byly paralelní:

- **Kritický pohled na prostorovou klasifikaci městského a venkovského prostoru**

Dosud striktní rozdělování se dle současných hledisek funkčních regionů smazává s ohledem na stírání rozdílů. Ekonomické aktivity a životní podmínky stále častěji vytváří tzv. urbánně rurální kontinuum.

- **Ekosystémové služby jako podpora pro rozvoj funkčních regionů**

Kvalita ekosystémů, které svým produkčním, klimatickým, retenčním či esteticky rekreačním potenciálem vytvářejí významný faktor funkčnosti regionů, byla tématem sekce vybrané jako letošní priorita sítě SPA-CE.NET. Zde také zazněl příspěvek z tvůrčí dílny ÚÚR, představující přeshraniční česko-slovenský region dolního Pomoraví jako území spojující v optimální míře ekologickou stabilitu, tradiční produkční hodnoty (vinařství,

ovocnářství, zelinářství), tak i četné možnosti pro rozvoj měkké turistiky.

- **Toky jako základ nového pohledu na politiku soudržnosti**

Ačkoli toky zboží, kapitálu, lidí a služeb jsou základními ukazateli funkčnosti celé EU, statistiky (zejména nových členských zemí) většinou sledují spíše data vázaná na místo než uvedené toky. Významným nástrojem, který tyto nedostatky dočasně překonává, jsou podrobné prostorové studie syntetizující aspekty geografické, ekonomické, sociologické, plánovací a regionálně rozvojové. Protože některé jejich výsledky dobře mapují prostorové struktury EU, mohou se mnohé stát základem evropské politiky soudržnosti.

- **Evropský prostor z hlediska posledních prostorových dokumentů**

Ambicí polského předsednictví EU je příprava podkladu pro novou územní agendu na principech politiky soudrž-

nosti. K tomu je třeba širší kritické báze založené na empirických studiích, jakož i srovnání evropských dokumentů s dokumenty národními, regionálními a přeshraničními.

- **Evropské funkční vazby na globální úrovni (se zaměřením na vazby sousedních území)**

Tyto vazby zahrnují dopravu zboží, migraci, jakož i cestovní ruch. Jsou koncentrovány zejména do některých evropských regionů a také do metropolí a na vnější hranice EU.

S ohledem na polské předsednictví EU v druhé polovině roku 2011 byl jeden blok věnován tématu **Politika soudržnosti jako efektivní a územně diferencovaná odpověď na regionální výzvy.**

Následující studijní cesta byla zaměřena na poznání různorodých funkčních regionů středního Polska (tzv. Velkopolska):

Těžba lignitu v pánvi Adamów – Turek

Foto © Igor Kyselka

- Menší lignitový revír Adamów – Turek s ukázkou povrchové těžby i úspěšné rekultivace na jezera a okolní funkční lesní krajinu určenou k rekreaci.
- Městečko Uniejów s okolním mikroregionem úspěšně profituje z nedávno podchycených termálních pramenů a na břehu řeky Warty buduje turistický wellness komplex. Přitom intenzivně využívá evropské fondy i pro rozvoj obcí a jejich infrastruktury.
- Obec Piatek – geografický střed Polska.
- Město Żyrardów navržené jako součást kulturního dědictví UNESCO. Jde o plánovitě založené průmyslové město s továrnami na výrobu textilu včetně jednotně plánovaných bytových komplexů, vilové čtvrti pro management, občanské vybavenosti a parků – vše z tvrdě pálených cihel. Z továren dnes vznikají studia a bytové lofty.
- Żelazowa Wola – rodiště skladatele Fryderyka Chopina s pečlivě udržovaným parkem.

Foto © Igor Kyselka

Úspěšná rekultivace lignitové pánve po 15 letech od ukončení těžby

Přednášející byli současně vyzváni k zaslání plných textů svých příspěvků k publikaci v pravidelném sborníku

hostitelské instituce – Geographia Polonica – EUROPA XXI.

*Ing. Igor Kyselka, CSc.
Ústav územního rozvoje*